

Міністерство освіти і науки України
Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету
Кафедра менеджменту, економіки та права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник начальника академії
навчальної та наукової роботи

_____ Д.М. Обідін
31 серпня 2015 року

3

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СВПІ 1.4.3. Інформаційні системи в менеджменті

напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»

професійне спрямування «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

професійне спрямування «Менеджмент організацій і адміністрування»

факультет менеджменту

www.klapau.k.ua

Кіровоград – 2015 рік

Робоча програма «Інформаційні системи в менеджменті» для курсантів/слухачів за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент» професійними спрямуваннями «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Менеджмент організацій і адміністрування». 31 серпня 2015 року – 32 с.

Розробник: Сікірда Ю.В., доцент кафедри менеджменту, економіки та права, к.т.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту, економіки та права.
Протокол від 31 серпня 2015 року № 1.

Завідувач кафедри менеджменту,
економіки та права

_____ А.В. Залевський

31 серпня 2015 року

Схвалено методичною радою факультету менеджменту за напрямом підготовки 6.030601 «Менеджмент».

Протокол від 31 серпня 2015 року № 1.

31 серпня 2015 року

Голова _____

А.В. Залевський

www.klapau.kr.ua

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»	За вибором студента	
	Напрямок підготовки 6.030601 «Менеджмент»		
Модулів - 2	Професійне спрямування: «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» Варіативна компонента: «Менеджмент міжнародних авіаційних перевезень» Професійне спрямування: «Менеджмент організацій і адміністрування» Варіативна компонента: «Менеджмент туристичної індустрії»	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 4		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Вдосконалення інформаційного забезпечення суб'єктів авіаційної (туристичної) діяльності»		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		8-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи курсанта – 3,5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		32 год.	4 год.
		Практичні	
		32 год.	4 год.
		Самостійна робота	
56 год.	112 год.	Вид контролю: диференційований залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи до загальної кількості годин:

для денної форми навчання – 0,53 : 0,47;
для заочної форми навчання – 0,07 : 0,93.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Інформаційні системи в менеджменті» полягає в формуванні у майбутніх фахівців з менеджменту необхідного рівня компетенцій з ефективного використання сучасних інформаційних систем і технологій в галузі управління.

Основним завданням дисципліни «Інформаційні системи в менеджменті» є підготовка курсантів/слухачів до роботи у конкретних автоматизованих інформаційних системах, що використовуються на сучасних підприємствах і в організаціях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни курсант/слухач повинен **знати:**

- сутність інформаційних систем та їх значення в управлінні сучасними

підприємствами і організаціями;

- сучасний стан і тенденції розвитку інформаційних технологій, що використовуються в галузі управління;

- методологію розроблення інформаційних систем, визначення їх якості та ефективності;

- основні засади управління інформаційними ресурсами та технологіями;

- стратегічну та оперативну спрямованість інформаційних технологій в міжнародному бізнесі;

- специфіку формування інформаційної структури на підприємствах і в організаціях;

- використання інтегрованих автоматизованих інформаційних систем в міжнародному бізнесі;

- типологію управлінських інформаційних систем;

- розвиток і запровадження на підприємствах і в організаціях систем підтримки прийняття рішень;

- основні характеристики експертних систем;

- використання технологій штучного інтелекту в управлінні підприємствами і організаціями;

вміти:

- використовувати Інтернет в своїй управлінській діяльності;

- застосовувати електронну комерцію в практичній діяльності підприємств і організацій;

- здійснювати електронні платежі та забезпечувати їх безпеку;

- створювати та використовувати на підприємствах і в організаціях інформаційні локальні та регіональні мережі Інтранет та Екстранет.

- приймати управлінські рішення на підставі інформації, отриманої за допомогою автоматизованих інформаційних систем;

- користуватись спеціалізованим програмним забезпеченням авіаційно-туристичного бізнесу.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Введення до інформаційних систем в менеджменті

Тема 1. *Роль інформаційних систем в управлінні сучасними організаціями*

Вплив інформаційних систем на ефективність роботи організації. Позитивні та проблемні аспекти функціонування інформаційних систем в організаціях. Поняття інформаційних технологій та етапи їх розвитку. Класифікація інформаційних технологій. Глобальне інформаційне суспільство.

Тема 2. *Економічна інформація як об'єкт автоматизованої обробки*

Поняття та види інформації. Поняття, особливості та вимоги до економічної інформації. Класифікація економічної інформації. Структура економічної інформації. Режими автоматизованої обробки економічної інформації.

Тема 3. *Етапи розвитку та сутність інформаційних систем у менеджменті*

Концепції та етапи розвитку інформаційних систем. Еволюція підходів до побудови та використання інформаційних систем в організаціях. Концепції проектування інформаційних систем. Поняття та класифікація інформаційних систем. Процеси, процедури та властивості інформаційних систем.

Тема 4. *Архітектура управлінських інформаційних систем*

Характеристика об'єкта управління як системи. Компоненти інформаційної системи. Мета, завдання та функції інформаційної системи. Функціональні та забезпечувальні підсистеми інформаційної системи. Поняття та приклад архітектури інформаційної системи.

Змістовий модуль 2. Організація автоматизованої інформаційної системи підприємства

Тема 5. Типологія інформаційних систем в менеджменті організації

Основні напрямки розвитку управлінських інформаційних систем (ІС). Класифікація ІС в менеджменті за рівнями управління. Класифікація ІС менеджера за змістом управлінської діяльності. Класифікація управлінських ІС за функціональною ознакою. Класифікація ІС в менеджменті за стандартами управління підприємством.

Тема 6. Планування розвитку менеджерських інформаційних систем

Поняття методології планування ІС, його основні аспекти і принципи. Поняття життєвого циклу ІС та його структура. Моделі життєвого циклу інформаційних систем. Підходи до впровадження нових інформаційних технологій в організації. Оцінка ефективності впровадження ІС в організації.

Тема 7. Управління інформаційними системами в організації

Цілі управління ІТ-процесами організації за стандартом СobiT. Ресурси інформаційних систем в стандарті СobiT. Критерії оцінки інформації в стандарті СobiT. Моделі зрілості управління ІТ-процесами в організації. Критичні фактори успіху, ключові індикатори цілі та ключові індикатори результату ІТ-процесів організації.

Тема 8. Організація ІТ-підрозділу на підприємстві

Проблеми організації ІТ-підрозділу на підприємстві. Типові оргструктури ІТ-підрозділів. Адаптивні оргструктури ІТ-підрозділів. Параметри, що визначають вибір оргструктури ІТ-підрозділу. Основні вимоги до ІТ-персоналу.

Змістовий модуль 3. Сучасні напрямки розвитку управлінських інформаційних систем

Тема 9. Системи підтримки прийняття управлінських рішень

Поняття і структура процесу прийняття рішень, класифікація проблем в організаційному управлінні. Сутність, складові компоненти та основні властивості систем підтримки прийняття рішень. Еволюція систем підтримки прийняття рішень. Основні характеристики сучасних СППР. Класифікація та сфери застосування СППР.

Тема 10. Використання технологій штучного інтелекту в управлінській діяльності

Поняття систем штучного інтелекту, порівняння людської і штучної компетентності. Основні властивості та моделі систем штучного інтелекту. Напрямки застосування систем штучного інтелекту в управлінні організацією. Нейронні мережі та генетичні алгоритми. Нечіткі множини і динамічні структурні моделі.

Тема 11. Експертні системи в управлінні організацією

Основні відмінності СППР та експертних систем. Поняття та структура експертних систем. Різниця між даними і знаннями, моделі представлення знань. Спеціалісти, які взаємодіють з експертною системою та її режими роботи. Класифікація експертних систем.

Тема 12. Корпоративні інформаційні системи

Структура сучасного ринку ІС. Поняття, характеристики та відмінні особливості сучасних корпоративних ІС. Управлінські функції та напрямки діяльності підприємства, які автоматизуються в корпоративних ІС. Основні задачі, які дозволяють розв'язати корпоративні ІС. Провідні учасники світового ринку корпоративних ІС.

Змістовий модуль 4. Мережеві інформаційні технології оброблення управлінської інформації

Тема 13. Інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет

Загальні принципи роботи глобальної мережі Інтернет. Інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет. Основні напрямки використання організацією глобальної мережі Інтернет. Основи електронної комерції, захист електронних платежів. WEB-сайт підприємства в глобальній мережі Інтернет.

Тема 14. *Локальні та регіональні інформаційні мережі в сучасних організаціях*

Поняття локальних, регіональних і глобальних інформаційних мереж. Загальна характеристика комп'ютерної мережі Інтранет та основні напрямки її застосування сучасними організаціями. Технологічні ресурси Інтранету. Переваги та обмеження використання Інтранету. Роль Екстранету в діяльності сучасних організацій.

Тема 15. *Безпека інформаційних систем*

Поняття конфіденційної та таємної інформації, комерційна таємниця підприємства. Поняття безпеки та загрози безпеки ІС, основні джерела, канали розповсюдження, види та способи реалізації загроз. Поняття та методи захисту інформації. Комп'ютерна етика. Комп'ютерна злочинність.

Тема 16. *Спеціалізоване програмне забезпечення авіаційно-туристичного бізнесу*

Поняття та переваги застосування електронного квитка. Автоматизація продажу авіаційних перевезень. Автоматизовані системи обслуговування пасажирів в аеропорту вильоту. Програмні продукти для обліку виторгу учасників авіаційно-туристичного бізнесу та прогнозування попиту на авіаперевезення. Структура комерційного інформаційного комплексу авіакомпанії.

www.klapau.kr.ua

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Введення до інформаційних систем в менеджменті										
Тема 1. Роль інформаційних систем в управлінні сучасними організаціями	7	2	2	-	3	8			-	7
Тема 2. Економічна інформація як об'єкт автоматизованої обробки	7	2	2	-	3	8	1	1	-	7
Тема 3. Етапи розвитку та сутність інформаційних систем в менеджменті	8	2	2	-	4	7			-	7
Тема 4. Архітектура управлінських інформаційних систем	8	2	2	-	4	7				7
Разом за змістовим модулем 1	30	8	8	-	14	30	1	1	-	28
Змістовий модуль 2. Організація автоматизованої інформаційної системи підприємства										
Тема 5. Типологія інформаційних систем в менеджменті організацій	7	2	2	-	3	8			-	7
Тема 6. Планування розвитку менеджерських інформаційних систем	7	2	2	-	3	8	1	1	-	7
Тема 7. Управління інформаційними системами в організації	8	2	2	-	4	7			-	7
Тема 8. Організація ІТ-підрозділу на підприємстві	8	2	2	-	4	7				7
Разом за змістовим модулем 2	30	8	8	-	14	30	1	1	-	28
Усього годин з модуля 1	60	16	16	-	28	60	2	2	-	56
Модуль 2										
Змістовий модуль 3. Сучасні напрямки розвитку управлінських інформаційних систем										
Тема 9. Системи підтримки прийняття управлінських рішень	7	2	2	-	3	8			-	7
Тема 10. Використання технологій штучного інтелекту в управлінській діяльності	7	2	2	-	3	8	1	1	-	7
Тема 11. Експертні системи в управлінні організацією	8	2	2	-	4	7			-	7
Тема 12. Корпоративні інформаційні системи	8	2	2	-	4	7				7
Разом за змістовим модулем 3	30	8	8	-	14	30	1	1	-	28
Змістовий модуль 4. Мережеві інформаційні технології оброблення управлінської інформації										
Тема 13. Інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет	7	2	2	-	3	8			-	7
Тема 14. Локальні та регіональні інформаційні мережі в сучасних організаціях	7	2	2	-	3	8	1	1	-	7
Тема 15. Безпека інформаційних систем	7	2	2	-	3	8			-	7
Тема 16. Спеціалізоване програмне забезпечення авіаційно-туристичного бізнесу	8	2	2	-	4	7			-	7
Разом за змістовим модулем 4	8	2	2	-	4	7	1	1	-	7
Усього годин з модуля 2	60	16	16	-	28	60	2	2	-	56
Усього годин з дисципліни	120	32	32	-	56	120	4	4	-	112

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
Змістовий модуль 1. Введення до інформаційних систем в менеджменті		
1	<p>Тема 1. <i>Роль інформаційних систем в управлінні сучасними організаціями</i></p> <p>1.1. Вплив інформаційних систем на ефективність роботи організації. 1.2. Позитивні та проблемні аспекти функціонування інформаційних систем в організаціях. 1.3. Поняття інформаційних технологій та етапи їх розвитку. 1.4. Класифікація інформаційних технологій. 1.5. Глобальне інформаційне суспільство.</p>	2
2	<p>Тема 2. <i>Економічна інформація як об'єкт автоматизованої обробки</i></p> <p>2.1. Поняття та види інформації. 2.2. Поняття, особливості та вимоги до економічної інформації. 2.3. Класифікація економічної інформації. 2.4. Структура економічної інформації. 2.5. Режими автоматизованої обробки економічної інформації.</p>	2
3	<p>Тема 3. <i>Етапи розвитку та сутність інформаційних систем у менеджменті</i></p> <p>3.1. Концепції та етапи розвитку інформаційних систем. 3.2. Еволюція підходів до побудови та використання інформаційних систем в організаціях. 3.3. Концепції проектування інформаційних систем. 3.4. Поняття та класифікація інформаційних систем. 3.5. Процеси, процедури та властивості інформаційних систем.</p>	2
4	<p>Тема 4. <i>Архітектура управлінських інформаційних систем</i></p> <p>4.1. Характеристика об'єкта управління як системи. 4.2. Компоненти інформаційної системи. 4.3. Мета, завдання та функції інформаційної системи. 4.4. Функціональні та забезпечувальні підсистеми інформаційної системи. 4.5. Поняття та приклад архітектури інформаційної системи.</p>	2
Змістовий модуль 2. Організація автоматизованої інформаційної системи підприємства		
5	<p>Тема 5. <i>Типологія інформаційних систем в менеджменті організацій</i></p> <p>5.1. Основні напрямки розвитку управлінських інформаційних систем. 5.2. Класифікація ІС в менеджменті за рівнями управління. 5.3. Класифікація ІС менеджера за змістом управлінської діяльності. 5.4. Класифікація управлінських ІС за функціональною ознакою. 5.5. Класифікація ІС в менеджменті за стандартами управління підприємством.</p>	2
6	<p>Тема 6. <i>Планування розвитку менеджерських інформаційних систем</i></p> <p>6.1. Поняття методології планування ІС, його основні аспекти і принципи. 6.2. Поняття життєвого циклу ІС та його структура. 6.3. Моделі життєвого циклу інформаційних систем. 6.4. Підходи до впровадження нових інформаційних технологій в організації. 6.5. Оцінка ефективності впровадження ІС в організації.</p>	2
7	<p>Тема 7. <i>Управління інформаційними системами в організації</i></p>	2

	<p>7.1. Цілі управління IT-процесами організації за стандартом CobiT.</p> <p>7.2. Ресурси інформаційних систем в стандарті CobiT.</p> <p>7.3. Критерії оцінки інформації в стандарті CobiT.</p> <p>7.4. Моделі зрілості управління IT-процесами в організації.</p> <p>7.5. Критичні фактори успіху, ключові індикатори цілі та ключові індикатори результату IT-процесів організації.</p>	
8	<p>Тема 8. <i>Організація IT-підрозділу на підприємстві</i></p> <p>8.1. Проблеми організації IT-підрозділу на підприємстві.</p> <p>8.2. Типові оргструктури IT-підрозділів.</p> <p>8.3. Адаптивні оргструктури IT-підрозділів.</p> <p>8.4. Параметри, що визначають вибір оргструктури IT-підрозділу.</p> <p>8.5. Основні вимоги до IT-персоналу.</p>	2
Модуль 2		
Змістовий модуль 3. Сучасні напрямки розвитку управлінських інформаційних систем		
9	<p>Тема 9. <i>Системи підтримки прийняття управлінських рішень</i></p> <p>9.1. Поняття і структура процесу прийняття рішень, класифікація проблем в організаційному управлінні.</p> <p>9.2. Сутність, складові компоненти та основні властивості систем підтримки прийняття рішень.</p> <p>9.3. Еволюція систем підтримки прийняття рішень.</p> <p>9.4. Основні характеристики сучасних СППР.</p> <p>9.5. Класифікація та сфери застосування СППР.</p>	2
10	<p>Тема 10. <i>Використання технологій штучного інтелекту в управлінській діяльності</i></p> <p>10.1. Поняття систем штучного інтелекту, порівняння людської і штучної компетентності.</p> <p>10.2. Основні властивості та моделі систем штучного інтелекту.</p> <p>10.3. Напрямки застосування систем штучного інтелекту в управлінні організацією.</p> <p>10.4. Нейронні мережі та генетичні алгоритми.</p> <p>10.5. Нечіткі множини і динамічні структурні моделі.</p>	2
11	<p>Тема 11. <i>Експертні системи в управлінні організацією</i></p> <p>11.1. Основні відмінності СППР та експертних систем.</p> <p>11.2. Поняття та структура експертних систем.</p> <p>11.3. Різниця між даними і знаннями, моделі представлення знань.</p> <p>11.4. Спеціалісти, які взаємодіють з експертною системою та її режими роботи.</p> <p>11.5. Класифікація експертних систем.</p>	2
12	<p>Тема 12. <i>Корпоративні інформаційні системи</i></p> <p>12.1. Структура сучасного ринку ІС.</p> <p>12.2. Поняття, характеристики та відмінні особливості сучасних корпоративних ІС.</p> <p>12.3. Управлінські функції та напрямки діяльності підприємства, які автоматизуються в корпоративних ІС.</p> <p>12.4. Основні задачі, які дозволяють розв'язати корпоративні ІС.</p> <p>12.5. Провідні учасники світового ринку корпоративних ІС.</p>	2
Змістовий модуль 4. Мережеві інформаційні технології оброблення управлінської інформації		
13	<p>Тема 13. <i>Інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет</i></p> <p>13.1. Загальні принципи роботи глобальної мережі Інтернет.</p> <p>13.2. Інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет.</p> <p>13.3. Основні напрямки використання організацією глобальної</p>	2

	мережі Інтернет. 13.4. Основи електронної комерції, захист електронних платежів. 13.5. WEB-сайт підприємства в глобальній мережі Інтернет.	
14	Тема 14. <i>Локальні та регіональні інформаційні мережі в сучасних організаціях</i> 14.1. Поняття локальних, регіональних і глобальних інформаційних мереж. 14.2. Загальна характеристика комп'ютерної мережі Інтранет та основні напрямки її застосування сучасними організаціями. 14.3. Технологічні ресурси Інтранету. 14.4. Переваги та обмеження використання Інтранету. 14.5. Роль Екстранету в діяльності сучасних організацій.	2
15	Тема 15. <i>Безпека інформаційних систем</i> 15.1. Поняття конфіденційної та таємної інформації, комерційна таємниця підприємства. 15.2. Поняття безпеки та загроз безпеки ІС, основні джерела, канали розповсюдження, види та способи реалізації загроз. 15.3. Поняття та методи захисту інформації. 15.4. Комп'ютерна етика. 15.5. Комп'ютерна злочинність.	2
16	Тема 16. <i>Спеціалізоване програмне забезпечення авіаційно-туристичного бізнесу</i> 16.1. Поняття та переваги застосування електронного квитка. 16.2. Автоматизація продажу авіаційних перевезень. 16.3. Автоматизовані системи обслуговування пасажирів в аеропорту вильоту. 16.4. Програмні продукти для обліку виторгу учасників авіаційно-туристичного бізнесу та прогнозування попиту на авіаперевезення. 16.5. Структура комерційного інформаційного комплексу авіакомпанії.	2

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
Змістовий модуль 1. Введення до інформаційних систем в менеджменті		
1	Тема 1. <i>Прогнозування попиту на послуги підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i> 1.1. Визначте вид залежності між часом і кількістю обслугованих клієнтів (вид лінії регресії). 1.2. Обчисліть коефіцієнти регресії та визначте рівняння регресії. 1.3. Для визначення тісноти зв'язку між часом і кількістю обслугованих клієнтів обчисліть коефіцієнт кореляції. 1.4. На основі отриманого рівняння регресії зробіть прогноз очікуваної кількості обслугованих клієнтів на наступні півроку, побудуйте лінію регресії. 1.5. Надайте рекомендації щодо доцільності скорочення або розширення виробничих потужностей підприємства.	2
2	Тема 2. <i>Проектування будівництва виробничого комплексу за допомогою табличного процесора MS Excel</i> 2.1. Побудуйте дерево рішень для задачі будівництва виробничого комплексу.	2

	<p>2.2. Знайдіть очікуване значення прибутку при реалізації рішення розширювати невеликий виробничий комплекс на другому етапі будівництва.</p> <p>2.3. Знайдіть очікуване значення прибутку при реалізації рішення не розширювати невеликий виробничий комплекс на другому етапі будівництва.</p> <p>2.4. Порівняйте альтернативи будівництва великого виробничого комплексу або невеликого виробничого комплексу з урахуванням його розширення (не розширення) в майбутньому.</p> <p>2.5. Прийміть рішення щодо оптимального варіанта будівництва виробничого комплексу з максимальним очікуваним значенням прибутку.</p>	
3	<p>Тема 3. <i>Моделювання процесу обслуговування клієнтів підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>3.1. Визначте середнє число клієнтів в системі обслуговування та середній час, проведений клієнтом в системі обслуговування.</p> <p>3.2. Визначте середнє число клієнтів в черзі на обслуговування та середній час, проведений клієнтом в черзі на обслуговування.</p> <p>3.3. Визначте коефіцієнт використання системи обслуговування та ймовірність відсутності клієнтів у системі обслуговування.</p> <p>3.4. Підрахуйте витрати підприємства від очікування клієнтами обслуговування у черзі та витрати на оплату праці менеджера, а також загальні витрати підприємства в процесі обслуговування клієнтів.</p> <p>3.5. Надайте рекомендації щодо оптимізації процесу обслуговування клієнтів підприємства.</p>	2
4	<p>Тема 4. <i>Визначення оптимального місця розташування розподільного складу підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>4.1. Визначте сумарні витрати на транспортування партії продукції від постачальників до розподільного складу по вісі X.</p> <p>4.2. Визначте сумарні витрати на транспортування партії продукції від постачальників до розподільного складу по вісі Y.</p> <p>4.3. Визначте сумарні витрати на транспортування партії продукції від розподільного складу до клієнтів по вісі X.</p> <p>4.4. Визначте сумарні витрати на транспортування партії продукції від розподільного складу до клієнтів по вісі Y.</p> <p>4.5. Визначте координати оптимального місця розташування розподільного складу підприємства та представте його графічно.</p>	2
Змістовий модуль 2. Організація автоматизованої інформаційної системи підприємства		
5	<p>Тема 5. <i>Оптимальний розподіл матеріальних ресурсів підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel - метод 1</i></p> <p>5.1. Введіть залежності для цільової функції методом 1.</p> <p>5.2. Введіть залежності для обмежень методом 1.</p> <p>5.3. Визначте максимальний прибуток підприємства від реалізації продукції методом 1.</p> <p>5.4. Знайдіть оптимальну кількість сировини, яку необхідно закупити в кожного з постачальників, методом 1.</p> <p>5.5. Перевірте, чи виконуються задані обмеження.</p>	2
6	<p>Тема 6. <i>Оптимальний розподіл матеріальних ресурсів підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel - метод 2</i></p> <p>6.1. Введіть залежності для цільової функції методом 2.</p> <p>6.2. Введіть залежності для обмежень методом 2.</p> <p>6.3. Визначте максимальний прибуток підприємства від реалізації продукції методом 2.</p>	2

	<p>6.4. Знайдіть оптимальну кількість сировини, яку необхідно закупити в кожного з постачальників, методом 2.</p> <p>6.5. Перевірте, чи виконуються задані обмеження.</p>	
7	<p>Тема 7. <i>Визначення оптимального плану транспортних перевезень за допомогою табличного процесора MS Excel - метод 1</i></p> <p>7.1. Введіть залежності для цільової функції методом 1.</p> <p>7.2. Введіть залежності для обмежень методом 1.</p> <p>7.3. Знайдіть мінімальну вартість перевезень методом 1.</p> <p>7.4. Визначте оптимальну структуру перевезень, що забезпечує мінімальну вартість, методом 1.</p> <p>7.5. Перевірте, чи виконуються задані обмеження.</p>	2
8	<p>Тема 8. <i>Визначення оптимального плану транспортних перевезень за допомогою табличного процесора MS Excel - метод 2</i></p> <p>8.1. Введіть залежності для цільової функції методом 2.</p> <p>8.2. Введіть залежності для обмежень методом 2.</p> <p>8.3. Знайдіть мінімальну вартість перевезень методом 2.</p> <p>8.4. Визначте оптимальну структуру перевезень, що забезпечує мінімальну вартість, методом 2.</p> <p>8.5. Перевірте, чи виконуються задані обмеження.</p>	2
Модуль 2		
Змістовий модуль 3. Сучасні напрямки розвитку управлінських інформаційних систем		
9	<p>Тема 9. <i>Оптимальний розподіл людських ресурсів підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel – метод 1</i></p> <p>9.1. Введіть залежності для цільової функції методом 1.</p> <p>9.2. Введіть залежності для обмежень методом 1.</p> <p>9.3. Знайдіть мінімальну вартість виконання робіт працівниками методом 1.</p> <p>9.4. Визначте оптимальний розподіл працівників за посадами, що забезпечує мінімальну вартість виконання робіт, методом 1.</p> <p>9.5. Перевірте, чи виконуються задані обмеження.</p>	2
10	<p>Тема 10. <i>Оптимальний розподіл людських ресурсів підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel – метод 2</i></p> <p>10.1. Введіть залежності для цільової функції методом 2.</p> <p>10.2. Введіть залежності для обмежень методом 2.</p> <p>10.3. Знайдіть мінімальну вартість виконання робіт працівниками методом 2.</p> <p>10.4. Визначте оптимальний розподіл працівників за посадами, що забезпечує мінімальну вартість виконання робіт, методом 2.</p> <p>10.5. Перевірте, чи виконуються задані обмеження.</p>	2
11	<p>Тема 11. <i>Оптимальне управління запасами підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>11.1. Знайдіть економічний об'єм та довжину циклу замовлення витратних матеріалів.</p> <p>11.2. Знайдіть ефективний термін виконання замовлення та точку поновлення замовлення.</p> <p>11.3. Підрахуйте щоденні витрати на утримання замовлення у відповідності з оптимальною стратегією.</p> <p>11.4. Графічно представте модель управління запасами витратних матеріалів.</p> <p>11.5. Надайте рекомендації щодо кількості й термінів замовлення витратних матеріалів.</p>	2
12	Тема 12. <i>Мережеве планування управління проектами підприємства</i>	2

	<p>за допомогою табличного процесора MS Excel</p> <p>12.1. Знайдіть мінімальну тривалість проекту видання рекламної брошури.</p> <p>12.2. Визначте критичні роботи проекту.</p> <p>12.3. Визначте тривалість критичного шляху.</p> <p>12.4. Побудуйте часовий графік проекту видання рекламної брошури у вигляді графіка Гантта.</p> <p>12.5. Прийміть управлінське рішення щодо оптимізації робіт з видання рекламної брошури.</p>	
Змістовий модуль 4. Мережеві інформаційні технології оброблення управлінської інформації		
13	<p>Тема 13. <i>Статистичний контроль якості продукції підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>13.1. Побудуйте варіаційний ряд, зробіть групування.</p> <p>13.2. Побудуйте гістограму.</p> <p>13.3. Визначте середнє арифметичне значення вибірки, середнє квадратичне відхилення, дисперсію, варіацію.</p> <p>13.4. Зробіть висновок щодо відповідності розподілу вибірки нормальному (Гауссовському) закону на основі вигляду гістограми та значення коефіцієнта варіації.</p> <p>13.5. Зробіть відсів грубих погрешностей у виборці.</p>	2
14	<p>Тема 14. <i>Визначення значимості джерел фінансування проекту за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>14.1. Побудуйте матриці індивідуальних і групових переваг.</p> <p>14.2. Визначте середню думку групи експертів за джерелами фінансування та ранги групи.</p> <p>14.3. Визначте дисперсію, середнє квадратичне відхилення та коефіцієнт варіації для кожного джерела фінансування, зробіть висновок про узгодженість думок експертів.</p> <p>14.4. Перевірте узгодженість думок експертів за допомогою коефіцієнта рангової кореляції Спірмена та коефіцієнта конкордації Кендалла.</p> <p>14.5. Визначте частку кожного джерела фінансування в реалізації проекту методом ранжування.</p>	2
15	<p>Тема 15. <i>Робота в CRM – системі «Парус – Менеджмент і маркетинг»</i></p> <p>15.1. База даних співробітників підприємства.</p> <p>15.2. База даних послуг підприємства.</p> <p>15.3. База даних клієнтів підприємства.</p> <p>15.4. Облік маркетингової діяльності підприємства.</p> <p>15.5. Облік робочого часу співробітників підприємства.</p>	2
16	<p>Тема 16. <i>Робота з глобальними та регіональними системами бронювання</i></p> <p>16.1. Робота з GDS Amadeus.</p> <p>16.2. Робота з GDS Galileo.</p> <p>16.3. Робота з GDS Sabre та Worldspan.</p> <p>16.4. Робота з RDS Сирена-Тревел.</p> <p>16.5. Робота з RDS УТІС (Українська туристична інформаційна система).</p>	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
Змістовий модуль 1. Введення до інформаційних систем в менеджменті		
1	<p>Тема 1. <i>Прогнозування попиту на послуги підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі прогнозування попиту на послуги підприємства:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Визначення виду лінії регресії. 1.2. Визначення коефіцієнтів регресії та побудова рівняння регресії. 1.3. Визначення коефіцієнту кореляції. 1.4. Прогнозування очікуваної кількості обслугованих клієнтів, побудова лінії регресії. 1.5. Висновок щодо доцільності скорочення або розширення виробничих потужностей підприємства. 	3
2	<p>Тема 2. <i>Проектування будівництва виробничого комплексу за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі проектування будівництва виробничого комплексу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Побудова дерева рішень для задачі будівництва виробничого комплексу. 2.2. Визначення очікуваного значення прибутку при реалізації рішення розширювати невеликий виробничий комплекс на другому етапі будівництва. 2.3. Визначення очікуваного значення прибутку при реалізації рішення не розширювати невеликий виробничий комплекс на другому етапі будівництва. 2.4. Порівняння альтернатив будівництва великого виробничого комплексу або невеликого виробничого комплексу з урахуванням його розширення (не розширення) в майбутньому. 2.5. Висновок щодо оптимального варіанта будівництва виробничого комплексу з максимальним очікуваним значенням прибутку. 	3
3	<p>Тема 3. <i>Моделювання процесу обслуговування клієнтів підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі моделювання процесу обслуговування клієнтів підприємства:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Визначення середнього числа клієнтів в системі обслуговування та середнього часу, проведеного клієнтом в системі обслуговування. 3.2. Визначення середнього числа клієнтів в черзі на обслуговування та середнього часу, проведеного клієнтом в черзі на обслуговування. 3.3. Визначення коефіцієнту використання системи обслуговування та ймовірності відсутності клієнтів у системі обслуговування. 3.4. Визначення витрат підприємства від очікування клієнтами обслуговування у черзі та витрат на оплату праці менеджера, а також загальних витрат підприємства в процесі обслуговування клієнтів. 3.5. Висновок щодо удосконалення процесу обслуговування клієнтів підприємства. 	4
4	<p>Тема 4. <i>Визначення оптимального місця розташування розподільного складу підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі визначення оптимального місця розташування розподільного складу підприємства:</p>	4

	<p>4.1. Визначення сумарних витрат на транспортування партії продукції від постачальників до розподільного складу по вісі X.</p> <p>4.2. Визначення сумарних витрат на транспортування партії продукції від постачальників до розподільного складу по вісі Y.</p> <p>4.3. Визначення сумарних витрат на транспортування партії продукції від розподільного складу до клієнтів по вісі X.</p> <p>4.4. Визначення сумарних витрат на транспортування партії продукції від розподільного складу до клієнтів по вісі Y.</p> <p>4.5. Визначення координат оптимального місця розташування розподільного складу підприємства та його графічне представлення.</p>	
Змістовий модуль 2. Організація автоматизованої інформаційної системи підприємства		
5	<p>Тема 5. <i>Оптимальний розподіл матеріальних ресурсів підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel - метод 1</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі оптимального розподілу матеріальних ресурсів підприємства методом 1:</p> <p>5.1. Формалізація цільової функції для розв'язання задачі методом 1.</p> <p>5.2. Формалізація обмежень для розв'язання задачі методом 1.</p> <p>5.3. Визначення максимального прибутку підприємства від реалізації продукції методом 1.</p> <p>5.4. Визначення оптимальної кількості сировини, яку необхідно закупити в кожного з постачальників, методом 1.</p> <p>5.5. Перевірка виконання заданих обмежень.</p>	3
6	<p>Тема 6. <i>Оптимальний розподіл матеріальних ресурсів підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel - метод 2</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі оптимального розподілу матеріальних ресурсів підприємства методом 2:</p> <p>6.1. Формалізація цільової функції для розв'язання задачі методом 2.</p> <p>6.2. Формалізація обмежень для розв'язання задачі методом 2.</p> <p>6.3. Визначення максимального прибутку підприємства від реалізації продукції методом 2.</p> <p>6.4. Визначення оптимальної кількості сировини, яку необхідно закупити в кожного з постачальників, методом 2.</p> <p>6.5. Перевірка виконання заданих обмежень.</p>	3
7	<p>Тема 7. <i>Визначення оптимального плану транспортних перевезень за допомогою табличного процесора MS Excel - метод 1</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі визначення оптимального плану транспортних перевезень підприємства методом 1:</p> <p>7.1. Формалізація цільової функції для розв'язання задачі методом 1.</p> <p>7.2. Формалізація обмежень для розв'язання задачі методом 1.</p> <p>7.3. Визначення мінімальної вартості перевезень методом 1.</p> <p>7.4. Визначення оптимальної структури перевезень, що забезпечує мінімальну вартість, методом 1.</p> <p>7.5. Перевірка виконання заданих обмежень.</p>	4
8	<p>Тема 8. <i>Визначення оптимального плану транспортних перевезень за допомогою табличного процесора MS Excel - метод 2</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі визначення оптимального плану транспортних перевезень підприємства методом 2:</p> <p>8.1. Формалізація цільової функції для розв'язання задачі методом 2.</p> <p>8.2. Формалізація обмежень для розв'язання задачі методом 2.</p> <p>8.3. Визначення мінімальної вартості перевезень методом 2.</p> <p>8.4. Визначення оптимальної структури перевезень, що забезпечує мінімальну вартість, методом 2.</p> <p>8.5. Перевірка виконання заданих обмежень.</p>	4

Модуль 2**Змістовий модуль 3. Сучасні напрямки розвитку управлінських інформаційних систем**

9	<p>Тема 9. <i>Оптимальний розподіл людських ресурсів підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel – метод 1</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі оптимального розподілу людських ресурсів підприємства методом 1:</p> <p>9.1. Формалізація цільової функції для розв'язання задачі методом 1.</p> <p>9.2. Формалізація обмежень для розв'язання задачі методом 1.</p> <p>9.3. Визначення мінімальної вартості виконання робіт методом 1.</p> <p>9.4. Визначення оптимального розподілу працівників за посадами, що забезпечує мінімальну вартість, методом 1.</p> <p>9.5. Перевірка виконання заданих обмежень.</p>	3
10	<p>Тема 10. <i>Оптимальний розподіл людських ресурсів підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel – метод 2</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі оптимального розподілу людських ресурсів підприємства методом 2:</p> <p>10.1. Формалізація цільової функції для розв'язання задачі методом 2.</p> <p>10.2. Формалізація обмежень для розв'язання задачі методом 2.</p> <p>10.3. Визначення мінімальної вартості виконання робіт методом 2.</p> <p>10.4. Визначення оптимального розподілу працівників за посадами, що забезпечує мінімальну вартість, методом 2.</p> <p>10.5. Перевірка виконання заданих обмежень.</p>	3
11	<p>Тема 11. <i>Оптимальне управління запасами підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі оптимального управління запасами підприємства:</p> <p>11.1. Визначення економічного об'єму та довжини циклу замовлення витратних матеріалів.</p> <p>11.2. Визначення ефективного терміну виконання замовлення та точки поновлення замовлення.</p> <p>11.3. Визначення щоденних витрат на утримання замовлення у відповідності з оптимальною стратегією.</p> <p>11.4. Графічне представлення моделі управління запасами витратних матеріалів.</p> <p>11.5. Висновок щодо кількості й термінів замовлення витратних матеріалів.</p>	4
12	<p>Тема 12. <i>Мережеве планування управління проектами підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі мережевого планування управління проектами підприємства:</p> <p>12.1. Визначення мінімальної тривалості проекту видання рекламної брошури.</p> <p>12.2. Визначення критичних робіт проекту.</p> <p>12.3. Визначення тривалості критичного шляху.</p> <p>12.4. Побудова часового графіку проекту видання рекламної брошури у вигляді графіка Гантта.</p> <p>12.5. Висновок щодо оптимізації робіт з видання рекламної брошури.</p>	4
Змістовий модуль 4. Мережеві інформаційні технології оброблення управлінської інформації		
13	<p>Тема 13. <i>Статистичний контроль якості продукції підприємства за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі статистичного</p>	3

	<p>контролю якості продукції підприємства:</p> <p>13.1. Побудова варіаційного ряду, виконання групування.</p> <p>13.2. Побудова гістограми.</p> <p>13.3. Визначення середнього арифметичного значення вибірки, середнього квадратичного відхилення, дисперсії, варіації.</p> <p>13.4. Висновок щодо відповідності розподілу вибірки нормальному (Гауссовському) закону на основі вигляду гістограми та значення коефіцієнта варіації.</p> <p>13.5. Проведення відсіву грубих погрешностей у виборці.</p>	
14	<p>Тема 14. <i>Визначення значимості джерел фінансування проекту за допомогою табличного процесора MS Excel</i></p> <p>Ознайомлення з алгоритмом розв'язання задачі визначення значимості джерел фінансування проекту:</p> <p>14.1. Побудова матриці індивідуальних і групових переваг.</p> <p>14.2. Визначення середньої думки групи експертів за джерелами фінансування та ранги групи.</p> <p>14.3. Визначення дисперсії, середнього квадратичного відхилення та коефіцієнту варіації для кожного джерела фінансування, висновок про узгодженість думок експертів.</p> <p>14.4. Перевірка узгодженості думок експертів за допомогою коефіцієнта рангової кореляції Спірмена та коефіцієнта конкордації Кендалла.</p> <p>14.5. Визначення частки кожного джерела фінансування в реалізації проекту методом ранжування.</p>	3
15	<p>Тема 15. <i>Робота в CRM – системі «Парус – Менеджмент і маркетинг»</i></p> <p>Підготовка вихідних даних для роботи в CRM – системі «Парус – Менеджмент і маркетинг»:</p> <p>15.1. Підготовка даних по співробітникам підприємства.</p> <p>15.2. Підготовка даних по послугам підприємства.</p> <p>15.3. Підготовка даних по клієнтам підприємства.</p> <p>15.4. Підготовка даних по маркетинговій діяльності підприємства.</p> <p>15.5. Підготовка даних по робочому часу співробітників підприємства.</p>	3
16	<p>Тема 16. <i>Робота з глобальними та регіональними системами бронювання</i></p> <p>Підготовка вихідних даних для роботи з глобальними та регіональними системами бронювання:</p> <p>16.1. Підготовка даних для роботи з GDS Amadeus.</p> <p>16.2. Підготовка даних для роботи з GDS Galileo.</p> <p>16.3. Підготовка даних для роботи з GDS Sabre та Worldspan.</p> <p>16.4. Підготовка даних для роботи з RDS Сирена-Тревел.</p> <p>16.5. Підготовка даних для роботи з RDS УТІС (Українська туристична інформаційна система).</p>	4

8. Індивідуальні завдання

№ з/п	Назва теми
Модуль 1	
Змістовий модуль 1. Введення до інформаційних систем в менеджменті	
1	Тема 1. <i>Роль інформаційних систем в управлінні сучасними організаціями</i> Створення таблиці «Співробітники» бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
2	Тема 2. <i>Економічна інформація як об'єкт автоматизованої обробки</i> Створення таблиці «Телефони» бази даних «Відділ кадрів».
3	Тема 3. <i>Етапи розвитку та сутність інформаційних систем у менеджменті</i> Створення таблиці «Спеціальності» бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
4	Тема 4. <i>Архітектура управлінських інформаційних систем</i> Створення таблиці «Посади» бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
Змістовий модуль 2. Організація автоматизованої інформаційної системи підприємства	
5	Тема 5. <i>Типологія інформаційних систем в менеджменті організації</i> Заповнення таблиці «Співробітники» бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
6	Тема 6. <i>Планування розвитку менеджерських інформаційних систем</i> Заповнення таблиці «Телефони» бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
7	Тема 7. <i>Управління інформаційними системами в організації</i> Заповнення таблиці «Спеціальності» бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
8	Тема 8. <i>Організація IT-підрозділу на підприємстві</i> Заповнення таблиці «Посади» бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
Модуль 2	
Змістовий модуль 3. Сучасні напрямки розвитку управлінських інформаційних систем	
9	Тема 9. <i>Системи підтримки прийняття управлінських рішень</i> Створення головних форм бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
10	Тема 10. <i>Використання технологій штучного інтелекту в управлінській діяльності</i> Створення підлеглих форм бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
11	Тема 11. <i>Експертні системи в управлінні організацією</i> Завдання зовнішнього виду форми бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
12	Тема 12. <i>Корпоративні інформаційні системи</i> Завдання стилю форми в базі даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
Змістовий модуль 4. Мережеві інформаційні технології оброблення управлінської інформації	
13	Тема 13. <i>Інформаційні ресурси глобальної мережі Інтернет</i> Створення запитів бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
14	Тема 14. <i>Локальні та регіональні інформаційні мережі в сучасних організаціях</i> Сортування даних запитів бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
15	Тема 15. <i>Безпека інформаційних систем</i> Створення звітів бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.
16	Тема 16. <i>Спеціалізоване програмне забезпечення авіаційно-туристичного бізнесу</i> Групування та сортування даних звітів бази даних «Відділ кадрів» у СУБД MS Access.

9. Методи навчання

При вивченні курсу використовуються наступні методи навчання:

9.1. Аудиторні методи навчання:

9.1.1. Лекційні:

◆ конспектування лекцій.

9.1.2. Практичні:

- ◆ діагностування якості навчальної діяльності:
  - за груповими завданнями самостійної підготовки:
    - засвоєння знань лекційного матеріалу (експрес-контроль);
    - опрацювання питань самостійної підготовки;
  - за індивідуальними завданнями самостійної підготовки (виконання домашньої контрольної роботи):
    - аналіз ключових понять термінологічного словника з курсу;
    - виконання індивідуальних завдань;
    - реферування наукових статей з проблематики курсу;
    - підготовка наукових робіт;
- ◆ проведення контрольних заходів (поточний, модульний, підсумковий контроль):
  - діагностичне тестування;
  - письмове опитування;
  - розв'язання типових задач/ситуаційних вправ;
  - рішення творчих завдань (нестандартних задач/ситуаційних вправ).
- ◆ поточне консультування з проблематики курсу.

9.2. Методи самостійної підготовки:

- ◆ опрацювання матеріалів з підготовки до лекційних занять;
- ◆ вивчення (опрацювання та конспектування) теоретичного навчального матеріалу для самостійної підготовки;
  - ◆ аналіз ключових понять термінологічного словника з курсу;
  - ◆ виконання індивідуальних завдань (аналітичних записок, оглядів, повідомлень, анотацій, аналізів, тематичних рефератів, розробка схем, моделей, структур тощо);
  - ◆ участь в діяльності наукових гуртків і проблемних науково-дослідних груп профільного спрямування;
    - ◆ участь у проведенні науково-дослідних робіт з проблематики курсу;
    - ◆ реферування наукових статей з проблематики курсу;
    - ◆ підготовка наукових робіт (доповідей, тез доповідей на конференцію, наукових статей, робіт на конкурс тощо);
    - ◆ участь у науково-практичних конференціях, олімпіадах, конкурсах тощо.
  - ◆ виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань/навчальних проєктів;
  - ◆ опрацювання матеріалів з підготовки до проведення контрольних робіт:
    - тестових завдань;
    - контрольних питань;
    - типових задач/ ситуаційних вправ;
    - творчих завдань (нестандартних задач/ситуаційних вправ).

10. Методи контролю

10.1. Контроль успішності та якості навчання здійснюється за допомогою рейтингової системи оцінювання, яка передбачає наступні контрольні заходи:

- поточний контроль (за темами);
- модульний (рубіжний) контроль (за модулями – одним чи кількома змістовними модулями (2 модульних контролі з дисципліни);
- підсумковий (семестровий) контроль (за навчальним курсом).
- ◆ Навчальні досягнення курсанта оцінюються за 100-бальною шкалою успішності на основі рівномірного розподілу балів за видами виконуваних робіт згідно зі структурою залікових модулів навчальної діяльності за змістовними модулями курсу – модульно-заліковим планом (11а – для денної форми навчання, 11б – для заочної форми навчання).

10.2. Поточний контроль успішності навчання (за темами) здійснюється за всіма елементами залікових модулів (видами навчальної роботи), проводиться на практичних заняттях з відповідних тем дисципліни і передбачає виконання поточної контрольної роботи і діагностування якості навчальної діяльності за видами самостійної підготовки: контроль засвоєння знань за лекційним модулем і модулем самостійної роботи та перевірку домашньої

індивідуально-творчої контрольної роботи за індивідуальним і науковим модулями навчальної діяльності курсанта.

◆ **Поточна оцінка успішності навчання** (за темами) визначається за 100-бальною шкалою як сума балів за виконання контрольних завдань для поточного контролю успішності (поточної контрольної роботи) – 40 балів і результатів діагностування якості самостійної підготовки – 60 балів (контроль знань за темою – 20 балів і домашня індивідуально-творча контрольна робота – 40 балів).

◆ Оцінка успішності навчання за змістовими модулями визначається за 100-бальною шкалою як середня поточних оцінок успішності навчання за темами, які складають даний змістовий модуль.

◆ Акумуляована модульна оцінка успішності навчання (бальна оцінка за модуль, за яким проводиться модульний контроль) визначається за 100-бальною шкалою як середня оцінок успішності навчання за змістовими модулями, які складають даний модуль/середня поточних оцінок успішності навчання за темами модуля.

◆ У випадку, якщо акумуляована модульна оцінка успішності навчання складає не менше 60% (60 балів), відповідний модуль за бажанням курсанта може бути зарахований автоматично, без проведення модульного контролю. В іншому випадку проводиться модульний контроль.

10.3. Модульний контроль успішності навчання (за модулями) проводиться на спеціально визначених практичних заняттях і передбачає проведення модульної контрольної роботи з урахуванням акумуляованої модульної оцінки успішності навчання.

◆ Контрольна модульна оцінка успішності навчання (за результатами проведення модульного контролю) визначається за 100-бальною шкалою як сума балів за виконання контрольних завдань для модульного контролю – 40 балів і 60% акумуляованої модульної оцінки успішності навчання – 60 балів.

◆ Залікова **модульна оцінка успішності навчання** (за модулями) визначається за 100-бальною шкалою як краща (з більшою кількістю балів) з акумуляованої чи контрольної модульних оцінок успішності навчання.

◆ Акумуляована підсумкова оцінка успішності навчання (з курсу) визначається за 100-бальною шкалою як середня залікових модульних оцінок успішності навчання (за модулями).

◆ У випадку, якщо акумуляована підсумкова оцінка успішності навчання складає не менше 60% (60 балів), заліковий кредит з курсу за бажанням курсанта може бути зарахований автоматично. В іншому випадку проводиться підсумковий контроль.

10.4. Підсумковий контроль успішності навчання (за курсом) проводиться на спеціально визначених практичних заняттях або організується іншим чином і передбачає проведення підсумкової контрольної роботи з урахуванням акумуляованої підсумкової оцінки успішності навчання.

◆ Контрольна підсумкова оцінка успішності навчання (за результатами проведення підсумкового контролю) визначається за 100-бальною шкалою як сума балів за виконання контрольних завдань для підсумкового контролю – 40 балів і 60% акумуляованої підсумкової оцінки успішності навчання – 60 балів.

◆ Залікова **підсумкова оцінка успішності навчання** визначається за 100-бальною шкалою як краща (з більшою кількістю балів) з акумуляованої чи контрольної підсумкових оцінок успішності навчання.

за модулем 2											
Модульний контроль 2											
Всього (загальна середня к-ть балів)	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100
Підсумковий контроль											

116) заочна форма навчання

Модулі	Змістові модулі, теми	Залікові модулі (ЗкМ) за видами робіт та розподіл балів, що присвоюються слухачам						Сума балів за видами навчальної діяльності слухача заочної форми навчання
		Аудиторна робота		Самостійна підготовка (СПС)				
		ЗкМ1	ЗкМ2	ЗкМ3, ЗкМ4, ЗкМ5				
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Виконання модульної контрольної роботи				
		Оглядово-установочна лекція (відвідування, конспектування, активність, мислення, засвоєння)	засвоєння практичне заняття (відвідування, записування, засвоєння)	Письмове опитування	Діагностичне тестування	Розв'язання типових задач/ситуаційних вправ	Виконання творчих завдань (задач/вправ)	
1	1, 2 (1-8)		5	10	10	10	10	50
2	3, 4 (9-16)	5	5	10	10	10	10	50
Всього балів		10	10	20	20	20	20	100
Підсумковий контроль								

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту	для заліку

		(роботи), практики	
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D		
60 - 67	E	задовільно	
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

12.1. Навчально-методичні матеріали з курсу “Інформаційні системи в менеджменті” для курсантів і слухачів напряму підготовки "Менеджмент" / Ю.В. Сікірда, Н.В. Столярчук. – Кіровоград: ДЛАУ, 2007. – 32 с. (друкований та інтерактивний / електронний варіанти).

12.2. Збірка типових задач з курсу «Інформаційні системи в менеджменті»: методичні вказівки для курсантів і слухачів галузі знань 0306 „Менеджмент і адміністрування” напряму 6.030601 „Менеджмент” / Ю.В. Сікірда, Т.Ф. Шмельова, А.В. Залевський, Н.В. Столярчук. – Кіровоград: ДЛАУ, 2011. – 76 с. (друкований та інтерактивний / електронний варіанти).

12.3. Інформаційні системи в менеджменті : конспект лекцій для курсантів і слухачів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» професійного спрямування «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» варіативної компоненти «Менеджмент міжнародних авіаційних перевезень», професійного спрямування «Менеджмент організацій і адміністрування» варіативних компонент «Менеджмент авіаційних підприємств і організацій» та «Менеджмент туристичної індустрії» / Ю. В. Сікірда, А. В. Залевський. – Кіровоград : Видавництво Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, 2013. – 104 с. (друкований та інтерактивний / електронний варіанти).

12.4. Інформаційні системи в менеджменті : комплекс навч.-метод. забезпечення дисципліни для курсантів і слухачів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» професійного спрямування «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» варіативної компоненти «Менеджмент міжнародних авіаційних перевезень», професійного спрямування «Менеджмент організацій і адміністрування» варіативних компонент «Менеджмент авіаційних підприємств і організацій» та «Менеджмент туристичної індустрії» / Ю. В. Сікірда, А. В. Залевський. – Кіровоград : Видавництво Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, 2013. – 112 с. (друкований та інтерактивний / електронний варіанти).

12.5. Информационные системы в менеджменте : комплекс учеб.-метод. обеспечения дисциплины для курсантов и слушателей отрасли знаний 0306 «Менеджмент и администрирование» направления подготовки 6.030601 «Менеджмент» профессиональной направленности «Менеджмент внешнеэкономической деятельности» вариативного компонента «Менеджмент международных авиационных перевозок», профессиональной направленности «Менеджмент организаций и администрирование» вариативных компонентов «Менеджмент авиационных предприятий и организаций» и «Менеджмент туристической индустрии» / Ю.В. Сикирда, А.В. Залевский. – Кіровоград : Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету, 2015. – 120 с. (друкований та інтерактивний / електронний варіанти).

12.6. Друкований та інтерактивний / електронний комплекси навчально-методичного забезпечення дисципліни, які містять:

– навчальну та робочу програми дисципліни, що включають опис предмета навчальної дисципліни, мету та завдання вивчення курсу, структуру змістових модулів залікового

кредиту навчальної дисципліни (модульно-тематичний план), зміст аудиторної навчальної роботи (тематику та зміст лекційних і практичних занять), зміст самостійної підготовки (тематику та зміст самостійної, індивідуальної та науково-дослідної роботи), структуру залікових модулів навчальної діяльності за змістовими модулями курсу (модульно-заліковий план), методи навчання, методи оцінювання та критерії успішності навчання, інформаційно-методичне забезпечення дисципліни;

- завдання для експрес-контролю якості засвоєння знань;
- перелік питань для самостійного опрацювання;
- термінологічний словник ключових понять з курсу;
- перелік індивідуальних завдань;
- тематику та об'єкти навчальних науково-дослідних проєктів;
- комплекти контрольних питань;
- комплекти тестових завдань;
- комплекти типових задач;
- комплекти творчих завдань з дисципліни.

12.7. Комп'ютерні програми:

- текстовий процесор MS Word;
- табличний процесор MS Excel;
- пакет демонстраційної графіки MS Power Point;
- система управління базами даних MS Access;
- комплексна система автоматизації управління підприємством "Парус - Підприємство";
- програмний комплекс для турагентств і туроператорів «Оверія-Туризм»;
- Web-браузери Internet Explorer, Mozilla Firefox, Opera;
- універсальна система перевірки знань "Конструктор тестів".

13. Рекомендована література

Базова

13.1. Базова нормативно-правова література

1. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства від 22.07.2000 р. // Дипломатичний вісник. – 2000. – № 8. – С. 12–18.
2. Построение информационного общества – глобальная задача в новом тысячелетии: Декларация принципов / Организация Объединенных Наций. ЮНЕСКО. Всемирная встреча на высшем уровне по вопросам информационного общества. – Женева, 12 декабря 2003 г. – Документ WSIS-03/GENEVA/DOC/4-R. – 12 с.
3. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 31. – Ст. 286.
4. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2567 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
5. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27–28. – Ст. 181
6. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 12. – Ст. 102.

13.2. Базова навчально-методична література

7. Вовчак І.С. Інформаційні системи та комп'ютерні технології в менеджменті: навч. пос. / І.С. Вовчак. – Тернопіль : Карт-бланш, 2001. – 354 с.
8. Гордієнко І.В. Інформаційні системи і технології в менеджменті : навч.-метод. пос. для самост. вивч. дисц. / І.В. Гордієнко. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : КНЕУ, 2003. – 236 с.
9. Інформаційні системи в менеджменті : навч. посіб. / А.Є. Батюк, З.П. Двудіт, К.М. Обельовська та ін. – Львів : "Інтелект-Захід", 2004. – 520 с.
10. Інформаційні системи в менеджменті : навч. посіб. / С.В. Глівенко, Є.В. Лапін,

О.О. Павленко та ін. – Суми : Університетська книга, 2005. – 407 с.

11. Інформаційні системи і технології в економіці : пос. для студ. вищих навчальних закладів / за ред. В.С. Пономаренка. – К. : Видавничий центр «Академія», 2002. – 544 с.

12. Матвієнко О.В. Основи менеджменту інформаційних систем : навч. пос. / О.В. Матвієнко, М.Н. Цивін – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 176 с.

13. Новак В.О. Інформаційне забезпечення менеджменту : навч. посіб. / В.О. Новак, Л.Г. Макаренко, М.Г. Луцький. – К. : Кондор, 2006. – 462 с.

14. Новак В.О. Інформаційні системи в менеджменті : підруч. / В.О. Новак, Ю.Г. Симоненко, В.П. Бондар, Є.В. Матвєєв. – К. : Каравела, 2008. – 616 с.

15. Новаківський І.І. Інформаційні системи у менеджменті : системний підхід: навч. пос. / І.І. Новаківський, І.І. Грибик. – Львів : Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2007. – 196 с.

16. Ситник В.Ф. Системи підтримки прийняття рішень : навч. посіб. / В.Ф. Ситник. – К. : КНЕУ, 2004. – 614 с.

17. Твердохліб М.Г. Інформаційне забезпечення менеджменту : навч. пос. / М.Г. Твердохліб. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 224 с.

Допоміжна

13.3. Допоміжна нормативно-правова література

13.3.1. Законодавчі акти

18. Конституція України : прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

19. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 р. № 851-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 275.

20. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 276.

21. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні : Указ Президента України від 31.07.2000 р. № 928/2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 31. – Ст. 1300. – С. 11.

22. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. № 959-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.

23. Про інформаційні агентства : Закон України від 28.02.1995 р. № 74/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 13. – Ст. 83. – (Редакція від 09.05.2011 р.).

24. Про концепцію Національної програми інформатизації : Закон України від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 27–28. – Ст. 182.

25. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 р. № 3323-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33. – Ст. 345.

26. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.

27. Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій : Указ Президента України від 20.10.2005 р. № 1497/2005 // Урядовий кур'єр. – 01.11.2005. – № 207.

28. Концепція формування системи національних електронних інформаційних ресурсів : затв. розпорядженням КМУ від 05.05.2003 р. № 259-р // Офіційний вісник України. – 2003. – № 18. – Ст. 864. – С. 9.

13.3.2. Державні класифікатори і стандарти України

29. Державний класифікатор продукції та послуг : ДК 016-97 : затв. наказом Держстандарту України від 30.12.1997 р. № 822 (із змінами і доповненнями). – [Чинний від 1999-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1997. – 1556 с.

30. Державний класифікатор управлінської документації : ДК 010-98 : затв. наказом

Держстандарту України від 31.12.1998 р. № 1024. – [Чинний від 1999-06-01]. – К. : Держстандарт України, 1999. – 80 с.

31. Класифікація видів економічної діяльності : ДК 009:2010 : затв. наказом Держспоживстандарту України від 11.10.2010 р. № 457. – [Чинний від 2012-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2011. – 56 с.

32. Класифікація послуг зовнішньоекономічної діяльності : ДК 012-97 : затв. наказом Держстандарту України від 02.06.1997 р. № 324. – [Чинний від 1997-10-01]. – К. : Держстандарт України, 1997. – 1234 с.

33. Автоматизовані системи. Терміни та визначення : ДСТУ 2226-93. – [Чинний від 1994-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1993. – 32 с. – (Національний стандарт України).

34. Державна уніфікована система документації. Основні положення : ДСТУ 3843-99. – [Чинний від 2000-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1999. – 8 с. – (Національний стандарт України).

35. Державна уніфікована система документації. Формуляр-зразок. Вимоги до побудови : ДСТУ 3844-99. – [Чинний від 2000-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1999. – 18 с. – (Національний стандарт України).

36. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення : ДСТУ 2732-2004. – [Чинний від 2005-07-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2005. – 33 с. – (Національний стандарт України).

37. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення: ДСТУ 3008-95. – [Чинний від 1996-01-01]. – К.: Держстандарт України, 1996. – 40 с. – (Національний стандарт України).

38. Інформаційні технології. Процеси життєвого циклу програмного забезпечення : ДСТУ 3918-1999 (ISO/IEC 12207:1995, IDT). – [Чинний від 2000-07-01]. – К. : Держстандарт України, 2000. – 49 с. – (Національний стандарт України).

39. Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення : ДСТУ 2392-94. – [Чинний від 1995-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1997. – 32 с. – (Національний стандарт України).

40. Електрозв'язок. Мережі та канали передавання даних. Терміни та визначення : ДСТУ 2617-94. – [Чинний від 1995-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1994. – 25 с. – (Національний стандарт України).

41. Захист інформації. Технічний захист інформації. Основні положення : ДСТУ 3396.0-96. – [Чинний від 1997-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1997. – 5 с. – (Національний стандарт України).

42. Захист інформації. Технічний захист інформації. Порядок проведення робіт : ДСТУ 3396.1-96. – [Чинний від 1997-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1994. – 8 с. – (Національний стандарт України).

43. Захист інформації. Технічний захист інформації. Терміни та визначення: ДСТУ 3396.2-97. – [Чинний від 1998-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1998. – 6 с. – (Національний стандарт України).

44. Коди та кодування інформації. Штрихове кодування. Загальні вимоги : ДСТУ 3145-95. – [Чинний від 1996-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 23 с. – (Національний стандарт України).

45. Коди та кодування інформації. Штрихове кодування. Система електронного обміну документами на постачання продукції. Загальні вимоги : ДСТУ 3148-95. – [Чинний від 1996-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 20 с. – (Національний стандарт України).

46. Системи оброблення інформації. Автоматизована установа. Терміни та визначення : ДСТУ 2227-93. – [Чинний від 1994-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1993. – 27 с. – (Національний стандарт України).

47. Системи оброблення інформації. Бази даних. Терміни та визначення : ДСТУ 2874-94. – [Чинний від 1995-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1994. – 16 с. – (Національний стандарт України).

48. Системи оброблення інформації. Взаємозв'язок відкритих систем. Базова еталонна модель. Терміни та визначення : ДСТУ 2230-93. – [Чинний від 1994-07-01]. – К. :

Держстандарт України, 1993. – 35 с. – (Національний стандарт України).

49. Системи оброблення інформації. Інтелектуальні інформаційні технології. Терміни та визначення : ДСТУ 2481-94. – [Чинний від 1995-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1994. – 74 с. – (Національний стандарт України).

50. Системи оброблення інформації. Оброблення тексту. Терміни та визначення : ДСТУ 2628-94. – [Чинний від 1995-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1996. – 32 с. – (Національний стандарт України).

51. Системи оброблення інформації. Керування процесами оброблення даних. Терміни та визначення : ДСТУ 2940-94. – [Чинний від 1996-06-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 28 с. – (Національний стандарт України).

52. Системи оброблення інформації. Комп'ютерна графіка. Терміни та визначення : ДСТУ 2939-94 : – [Чинний від 1996-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 32 с. – (Національний стандарт України).

53. Системи оброблення інформації. Локальні обчислювальні мережі. Терміни та визначення : ДСТУ 2229-93. – [Чинний від 1994-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1993. – 24 с. – (Національний стандарт України).

54. Системи оброблення інформації. Основні поняття. Терміни та визначення : ДСТУ 2938-94. – [Чинний від 1996-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 32 с. – (Національний стандарт України).

55. Системи оброблення інформації. Підготовка і оброблення даних. Терміни та визначення : ДСТУ 2228-93. – [Чинний від 1994-07-01]. – К. : Держстандарт України, 1993. – 28 с. – (Національний стандарт України).

56. Системи оброблення інформації. Розроблення систем. Терміни та визначення : ДСТУ 2941-94. – [Чинний від 1996-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 20 с. – (Національний стандарт України).

57. Системи оброблення інформації. Телеобробка даних і комп'ютерні мережі. Терміни та визначення : ДСТУ 3043-95. – [Чинний від 1996-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1995. – 21 с. – (Національний стандарт України).

58. Системи оброблення інформації. Теорія інформації. Терміни та визначення : ДСТУ 2396-94. – [Чинний від 1995-01-01]. – К. : Держстандарт України, 1994. – 30 с. – (Національний стандарт України).

59. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів : ДСТУ 4163-2003. – [Чинний від 2004-07-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2003. – 20 с. – (Національний стандарт України).

13.4. Допоміжна навчально-методична література

60. Бастриков М.В. Информационные технологии управления : уч. пос. / М.В. Бастриков, О.П. Пономарев. – Калининград : Ин-т КВШУ, 2005. – 140 с.

61. Береза А.М. Основы створення інформаційних систем : навч. пос. / А.М. Береза. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2001. – 214 с.

62. [Глазырин](#) Б.Э. Microsoft Office 2003 / Б.Э. [Глазырин](#), [И.Б. Глазырина](#), Э.М. [Берлинер](#). – СПб. : [Бином-Пресс](#), 2007. – 576 с. – (+ CD-ROM).

63. Грабауров В.А. Информационные технологии для менеджеров / В.А. Грабауров. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 367 с.

64. [Девянина](#) М.С. Excel 2003 / М.С. Деревянина. – СПб. : [НТ Пресс](#), 2007. – 96 с.

65. Жданов Б. Где прячется окупаемость ИТ? Часть 1. Факторы возникновения и нивелирования окупаемости / Б. Жданов // Корпоративные системы. – 2008. – № 4. – С. 7–14.

66. Жданов Б. Где прячется окупаемость ИТ? Часть 2. Оценка окупаемости по модели ИВАС / Б. Жданов // Корпоративные системы. – 2008. – № 5. – С. 12–18.

67. Информационные технологии (для экономистов): учеб. пос. / под ред. А.К. Волкова. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 310 с.

68. Информационные технологии управления : учеб. пос. для вузов / под ред. Г.А. Титоренко. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 280 с.

69. Карабутов Н.Н. Информационные технологии в экономике: учеб. пос. / Н.Н. Карабутов. – М. : ЗАО «Издательство «Экономика», 2002. – 207 с.

70. Корнеев И.К. Информационные технологии в управлении / И.К. Корнеев, В.А. Машурцев. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 158 с.
71. [Кошелев](#) В.Е. Access 2003. Практическое руководство / В.Е. Кошелев. – СПб. : [Бином-Пресс](#), 2008. – 464 с.
72. [Леоненков](#) А. Решение задач оптимизации в среде MS Excel / А. Леоненков. – СПб. : [БХВ-Петербург](#), 2005. – 704 с.
73. Лодон Дж. Управление информационными системами / Дж. Лодон, К. Лодон. – 7-е изд. – СПб. : Питер, 2005. – 912 с.
74. Минько А.А. Статистический анализ в MS Excel. Профессиональная работа / А.А. Минько. – 2004. – СПб. : [НТ Пресс](#), 2004. – 448 с.
75. Ситник В.Ф. Основы інформаційних систем : навч. посіб. / В.Ф. Ситник, Т.А. Писаревська, Н.В. Єршоміна, О.С. Красва; за ред. В.Ф. Ситника. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : КНЕУ, 2001. – 420 с.
76. Официальный учебный курс Microsoft. Microsoft Office PowerPoint 2003. – СПб. : [Эком](#), [Бином](#), [Лаборатория знаний](#), 2006. – 392 с. – (+ CD-ROM).
77. Пашенко И. Интернет / И. Пашенко. – СПб. : [ЭКСМО](#), 2009. – 480 с.
78. Печеневская Т.М. Математическое моделирование в экономических задачах / Т.М. Печеневская. – Днепропетровск : Пороги, 2008. – 877 с.
79. Романов В.П. Интеллектуальные информационные системы в экономике : уч. пос. / В.П. Романов ; под ред. Н.П. Тихомирова. – М. : Экзамен, 2003. – 496 с.
80. Степанова Е.Е. Информационное обеспечение управленческой деятельности : уч. пос. / Е.Е. Степанова, Н.В. Хмелевская. – М. : Форум-ИНФРА-М, 2002. – 154 с.
81. Татарчук М.І. Корпоративні інформаційні системи : навч. посіб. / М.І. Татарчук. – К. : КНЕУ, 2005. – 291 с.
82. [Экслер](#) А. Microsoft Word 2003 / А. [Экслер](#). – СПб. : [НТ Пресс](#), 2007. – 128 с.

14. Інформаційні ресурси

14.1. Перелік основних сайтів в глобальній мережі Internet

14.1.1. Нормативно-правова інформація

83. Верховна рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua/>. – Останній доступ : 2015.
84. Електронна бібліотека стандартів і нормативів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.e-gost.org.ua>. – Останній доступ : 2015.
85. Інформаційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://liga.net>. – Останній доступ : 2015.
86. Інформаційний канал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://subscribe.ru>. – Останній доступ : 2015.
87. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – [Режим доступу](#) : <http://www.me.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.
88. Міністерство інфраструктури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mtu.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.
89. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.
90. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.
91. Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.
92. Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.
93. Новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.meta.ua>, <http://elvisti.com>. – Останній доступ : 2015.
94. Офіційний вісник України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ovu.com.ua>. – Останній доступ : 2015.
95. Правова бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.uapravo.net>. – Останній доступ : 2015.

96. Президент України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.

97. Професійна юридична система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>. – Останній доступ : 2015.

98. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.

14.1.2. Інформація про підприємства

99. Єдиний інформаційний масив даних про емітентів цінних паперів : Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smida.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.

100. Каталог підприємств України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.com.ua>, <http://yellow.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

101. Каталог підприємств м. Кіровограда [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.biz.kr.ua>. – Останній доступ : 2015.

102. Каталог підприємств та послуг м. Києва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vbbg.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

14.1.3. Віртуальні бібліотеки

103. Бібліотеки рефератів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ref.a.ua>, <http://referaty.com.ua>, <http://refsmarket.com.ua>, <http://www.ukrreferat.com>, <http://www.referatcentral.org.ua>, <http://www.5ballov.qip.ru>, <http://www.bankreferatov.ru>. – Останній доступ : 2015.

104. Віртуальні бібліотеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bookz.com.ua>, <http://www.e-lib.info>, <http://www.lib.ua-ru.net>, <http://www.erudition.ru>, <http://lib.meta.ua>, <http://studentam.kiev.ua>. – Останній доступ : 2015.

105. Державна архівна служба України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.

106. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.

107. Національна парламентська бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.org>. – Останній доступ : 2015.

108. Наукова бібліотека "Буковина" (економіка, менеджмент, маркетинг, фінанси, право, облік і аудит) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.buklib.net>. – Останній доступ : 2015.

109. Російська вільна енциклопедія „Вікіпедія” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.wikipedia.org>. – Останній доступ : 2015.

110. Словники та енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dic.academic.ru>. – Останній доступ : 2015.

111. Українська вільна енциклопедія „Вікіпедія” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org>. – Останній доступ : 2015.

14.1.4. Менеджмент, маркетинг, економіка та фінанси

112. Адміністративно-управлінський портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aup.ru>. – Останній доступ : 2015.

113. База маркетингової інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.marketing.vc>. – Останній доступ : 2015.

114. Вища школа економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.hse.ru>. – Останній доступ : 2015.

115. Все найкраще про розвиток бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.devbusiness.ru>. – Останній доступ : 2015.

116. Все про рекламу, маркетинг і PR [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.advertology.ru>. – Останній доступ : 2015.

117. Економіка та управління на підприємствах : науково-освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eur.ru>. – Останній доступ : 2015.

118. Інтернет-портал для управлінців [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.management.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

119. Керівництво з маркетингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.marketing-guide.org>. – Останній доступ : 2015.

120. Корпоративний менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.cfin.ru>. – Останній доступ : 2015.

121. Маркетинг : тематичний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://marketing.web-3.ru>. – Останній доступ : 2015.

122. Менеджмент в Росії та за рубежом : науковий журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mevriz.ru>. – Останній доступ : 2015.

123. Проблеми сучасної економіки : Євразійський міжнародний науково-аналітичний журнал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.m-economy.ru>. – Останній доступ : 2015.

124. Провідний російський сайт про економіку та фінанси [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://quote.rbc.ru>. – Останній доступ : 2015.

125. Теорія та практика фінансового і управлінського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gaap.ru>. – Останній доступ : 2015.

126. Український бізнес ресурс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ubr.ua>. – Останній доступ : 2015.

14.1.5. Зовнішньоекономічна діяльність

127. ДП „Держзовнішінформ” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrdzi.com>. – Останній доступ : 2015.

128. Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://qdpro.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

129. Міжнародна валютна біржа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.forex.ua>. – Останній доступ : 2015.

130. Портал інформаційної підтримки зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vneshmarket.ru>. – Останній доступ : 2015.

131. Сервер підтримки зовнішньоекономічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mdoffice.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

132. Українська міжнародна фондова біржа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uise.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

133. Управління зовнішньоекономічних зв'язків головного управління економіки Кіровоградської ОДА [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.intertorg.kr.ua>. – Останній доступ : 2015.

14.1.6. Авіація

134. Авіакаталог [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviaport.ru>, <http://www.aviaplace.ru>. – Останній доступ : 2015.

135. Авіакомпанії світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://wb-air.narod.ru>, <http://www.airlines-inform.ru>. – Останній доступ : 2015.

136. Авіалайнери світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://airliner.narod.ru>. – Останній доступ : 2015.

137. Авіаційна бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airwar.ru>. – Останній доступ : 2015.

138. Авіаційні документи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviadocs.net>. – Останній доступ : 2015.

139. Авіаційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aviation.kryshi.net>. – Останній доступ : 2015.

140. Аерокосмічний портал України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://space.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

141. Аеропорти світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.apinfo.ru>. – Останній доступ : 2015.

142. Державна авіаційна служба України (Державіаслужба) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.avia.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.

143. Історія авіації [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.skypioneers.kiev.ua>. – Останній доступ : 2015.

144. Куточок неба : велика авіаційна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.airwar.ru>. – Останній доступ : 2015.

145. Крила : все про українську авіацію [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wing.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

146. Український авіаційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviation.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

14.1.7. Туризм

147. Все про туризм та подорожі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.travel.ru>. – Останній доступ : 2015.

148. Все про туризм : туристична бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tourlib.net>. – Останній доступ : 2015.

149. Державне агентство України з туризму та курортів (Держтуризмкурорт) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tourism.gov.ua>. – Останній доступ : 2015.

150. Каталог подорожей [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.turizm.ru>. – Останній доступ : 2015.

151. Каталог туркомпаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.turne.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

152. Клуб любителів позашляхових подорожей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.4x4tur.ru>. – Останній доступ : 2015.

153. Пошукова система „Спортивний туризм” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tourism.at.ru>. – Останній доступ : 2015.

154. Російська міжнародна академія туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tmat.ru>. – Останній доступ : 2015.

155. Російський туризм : Всеросійська бібліотека звітів з туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tourism.ru>. – Останній доступ : 2015.

156. Тури, путівки [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.tourua.com>. – Останній доступ : 2015.

157. Туризм, відпочинок і подорожі по миру [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.otdyh.ru>. – Останній доступ : 2015.

158. Туристичний портал Росії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://e-turizm.ru>. – Останній доступ : 2015.

159. Туристичний портал України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tour.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

160. Українська туристична інформаційна система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.utis.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

14.1.8. Інтернет-комерція

161. Майдан електронної торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://met-online.kiev.ua>. – Останній доступ : 2015.

162. Система Інтернет-комерції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.int-commerce.com>. – Останній доступ : 2015.

163. Електронний магазин Azbooka [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.azbooka.com>. – Останній доступ : 2015.

164. Електронний магазин "Фуршет" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.furshet.ua>. – Останній доступ : 2015.

165. Всеукраїнський центр електронної комерції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://e-commerce.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

14.1.9. Автоматизовані системи управління підприємством

166. Автоматизована система управління вантажними перевезеннями (SoftCargo) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mag7.ru>. – Останній доступ : 2015.

167. Автоматизовані системи і технології (AS&T): ІТ-консалтинг з питань підвищення ефективності бізнес-процесів підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.marketland.com.ua>. – Останній доступ : 2015.

168. Автоматизація туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.tmanager.ru>. – Останній доступ : 2015.

169. Все про SQL та клієнт-серверні технології [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sql.ru>. – Останній доступ : 2015.

170. Інститут автоматизованих технологій на повітряному транспорті [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iatvt.ru>. – Останній доступ : 2015.

171. Інформаційна система "1С: Підприємство" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.1c.kiev.ua>. – Останній доступ : 2015.

172. Інформаційні системи в цивільній авіації (ТОВ „АВІА БІТ”) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aviabit.ru>. – Останній доступ : 2015.

173. Інформаційно-обчислювальний центр авіації (Білорусь) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ivcavia.com>. – Останній доступ : 2015.

174. ІТ в цивільній авіації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sita.aero/ru>. – Останній доступ : 2015.

175. Каталог ІТ-компаній та систем автоматизації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://erpnews.ru>. – Останній доступ : 2015.

176. Компанія „ЕпікРус” : високі технології управління підприємством ("Platinum SQL") [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epic.ru>. – Останній доступ : 2015.

177. Компанія SAP AG (система SAP R/3) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sap.com>. – Останній доступ : 2015.

178. Комплексна система управління діяльністю підприємства "Галактика" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.galaktika.ru>, <http://www.atlants.dp.ua>. – Останній доступ : 2015.

179. Комплексна система управління ресурсами підприємства "Ван" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.integrators.ru>. – Останній доступ : 2015.

180. Комплексні системи автоматизації управління (корпорація «Парус») [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.parus.ua>. – Останній доступ : 2015.

181. Консалтинг та автоматизація підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.belerp.com>. – Останній доступ : 2015.

182. Корпоративна система управління підприємством "Platinum SQL" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.platsoft.ru>. – Останній доступ : 2015.

183. Програмне забезпечення туризму і рішення для автоматизації турфірм (програма „САМО-Тур”) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.samo.ru>. – Останній доступ : 2015.

184. Програмні продукти та послуги в області бухгалтерського обліку і управління підприємствами (система „Флагман”) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.infosoft.ru>. – Останній доступ : 2015.

185. Програмний комплекс для турагентств і туроператорів „Оверія-Туризм” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.overia.com>. – Останній доступ : 2015.

186. Програмний комплекс обліку і управління великим підприємством (система «FinExpert») [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.finexpert.com>. – Останній доступ : 2015.

187. Світ ІТ : аналітична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.citforum.ru>. – Останній доступ : 2015.

188. Система управління виробничими та торговими підприємствами (БЕСТ-ПРО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intelserv.kiev.ua>. – Останній доступ : 2015.

189. Система IFS Applications [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ifsruussia.ru>. – Останній доступ : 2015.

190. Транспортні автоматизовані інформаційні системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.tais.ru>. – Останній доступ : 2015.

191. Український обчислювальний центр цивільної авіації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sirena.kiev.ua>. – Останній доступ : 2015.

192. CRM-системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://crm.web-3.ru>, <http://www.crm.com.ua>, <http://www.terrasoft.ua>. – Останній доступ : 2015.

193. ERP-системи: тематичний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

<http://www.erp-online.ru>, <http://erp.web-3.ru>. – Останній доступ : 2015.

www.klanau.kr.ua